

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

73. An possit consecrari duo Episcopi pro una, eademq; Civitate? Ex p.
12. t. 1. r. 73.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

nouissimi Conc. Trid. d. cap. 17. vt statuerent vnum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferri, quod est conforme Iuri diuino nam vt habetur Itaiæ 5. Na qui coniungit domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminu loci nunquid habitabis vos soli in medio terra? Vt reuera talibus: quatenus sunt genere quodam, dum aliis alimenta subtrahunt hominibus, vt abdomini solum infaturabili luxui, aut vanæ gloriæ gratificentur; & tamen non saturantur pluralitate beneficiorum, inquit Rebuffus de loco, & domo alter esurit hic aufert alimenta aliis quos necare videtur. *Inecare. ff. de liber. agnos.*

Neque obstant isti, Papæ dispensationem. Nam licet in foro fori, id est exteriori tuti sint, non erunt tamen in foro poli, id est conscientia, nisi causa dispensationis sit necessaria; quæ sententia est sancti Thom. *quodlibet 9. art. 15.* & Diui Bernard. (dicentis, qui non vnus, sed plures est in beneficiis; non vnus, sed plures erit in suppliciis, hæc autem causa debet esse in utilitatem Ecclesiæ vel ob ipsius Ecclesiæ necessitatem, quando causa non est in bono Ecclesiæ, non est bona dispensatio: non est homo securus contra Deo? inquit Card. Toletus *lib. 5. Instruct. Sacerd. cap. 8. 1. cap. non est*, ibi Gloss. verb. *adimplere*. Card. Bellarm. in *d. Admonit. ad Episcopum, Theanensem nepotem suum*, contr. 5. & in Conciliis datis Clementi. VIII. Pont. maximo, qui extant in libro vitæ eiusdem Card. Bellar. e. 3. vbi exponit Pontifici, Polygamiam spirituales esse Iuri Canonico, & naturæ contrariam, tantumdem quoque ante eum scripsit Rebuff. in *prax. tit. de dispensat. n. 55.* Dum dicit Papam etiam non esse tutum in conscientia, qui sine causa dispensat; quia Papæ ad edificationem positus est, non ad destructionem; *capitulum sunt quidam 25. q. 11.* Meminerint denique isti beneficiorum facti sententiæ DD. Parisiensium (inter quos verisimile est, teste Card. Bellarm. *d. contr. 5.* fuisse S. Thomam, & S. Bonau.) qui omnes anno 1270. propter hoc congregati vnanimiter censuerunt duo beneficia haberi non posse, quibus, cum duo tantum contradicerent; ex iis vnus Cancellarius, scilicet Parisiensis, paulo post mortuus tertio ab obitu dicitur Guillelmo Episcopo Parisiensi visus est, & que dixit se apud inferos æternis suppliciis damnatum, quorum quod senserit pluralitatem beneficiorum; vnum sufficere Iuri naturali non improbari. Huc vsque Cokier, qui citat Azotium, sed aliqui superius dicta aliquantulum mitigant, quos videre poteris apud Fillitium *tom. 3. tractat. 41. cap. 7. per totum*, & Vallensem *de Benefic. lib. 3. num. 7. per totum*; Vide etiam nouissimè Theologum Parisiensem Ludouicum Bair. de examine Pœnitentium, *q. 15. num. 12.*

Nota etiam Pellicionum, vbi supra docuisse hanc doctrinam procedere etiam quoad facultatem testandi, sic enim ait: Conclufio, quam huc vsque firmatissimos, extendenda est etiam ad facultatem testandi de fructibus beneficii, nempe, vt non possit concedi sine causa absque peccato. Quod non placet Couar. *cap. cum in officis, de testam. num. 7.* ex eo quia prohibitio testandi est de iure positiuo. Sed id alleritur ab Abbat. in *reperit. cap. cum effectus, num. 38. de testam. Barbat. dicit cap. in Officiis, Philipp. Franc. cap. 1. eodem tit. in 7. alius: & sequitur ex dictis, licet enim sit de iure positiuo prohibitio testandi, est tamen consona Iuri naturali, & muneris pastoralis. Ecclesia enim aurum non ob aliud vult, nisi vt pauperes aliat, *cap. aurum 46. distinet.* ergo iniuriam patitur, si aurum, quod sibi debetur ad prophanos vsus impendatur: Vnde idem Barbat. in *tract. de prestand. Card. part. 1. quest. 4.* dicit licentiam concessam de fructibus beneficiorum testandi, de dispositione ad pios vsus nõ ad prophanos esse intelligendam quod probat etiam Molin. *de Iust.**

Iur. disp. Et si quis diceret licentiam testandi de beneficii fructibus ad pios tantum vsus esse legitimam etiam absque causa verum diceret, nam eo casu, Ecclesia non fraudatur, Summus Pontifex videtur quasi transulisse in dispensantem per testamentum, voluntatem suam, illa bona in pios vsus applicandi. Per quam doctrinam possunt conciliari Abbas, & Couarruias.

7. Verum supradicta in dubio locum non habent, cum semper præsumendum sit Summum Pontificem cum causa dispensasse, licet illam non expresse, & illi in hac parte credendum non dubito, cum nemini rationem reddere teneatur & dispensatio in omni casu semper valebit, Huc vsque Pellicionus.

RESOL. LXXIII.

An possint consecrari duo Episcopi pro vna eademque ciuitate? Ex p. 12. tract. 1. Res. 73.

§. 1. Quid est querere, an Romani Pontificis consensu in eadem Ciuitate duo Episcopi auctoritate, & potestate pares institui possint? Respondet Panormitanus in *cap. quoniam de Offic. Ord. nar. n. 4.* Glossam secutus in *cap. non autem 7. quest. 1.* id iusta de causa fieri posse, quod illi colligunt ex eo quod Valerius Hipponensis Antistes, vt constat ex sancto Augustino *Epist. 110.* sibi sanctum Augustinum Episcopum a se iur. Certè iure communi canonico duo Episcopi æquè pares eiusdem ciuitatis esse non possunt, quauis vnus possit esse alterius Vicarius, vel Auditor multis de causis, vt ait Abb. in *cap. 1. de Parochis*. At quia Romani Pontificis potestas, est Iuris Canonici auctoritate superior; potest in eadem ciuitate duos Episcopos constituere, nec enim hoc cum iure aliquo diuino, vel naturali pugnat: possunt enim duo in eadem ciuitate habere iurisdictionem æque communem: sicut etiam Titius, & Caius eiusdem rei, vel serui possunt habere æquè commune dominium. Obiicies *ex c. inter corporalia de translat. Episcop.* Inter Præsulem, & Ecclesiam contrahitur coniugium at vnus sponsæ duo sponsi, & viri esse non possunt? Respondeo in hac parte non esse idem iuris de coniugio corporali, quod de spirituali: quia iure diuino naturali vxor non est nisi vnus viri, & sponsus, at ius diuinum, vel naturale non præcipit, vt vna ciuitas, vel Ecclesia vni tantum sit Antistiti subiecta.

2. Deinde obiicies, totius Ecclesiæ Catholice nequit esse nisi vnus Summus Pastor. Ergo similiter vnus tantum Ciuitatis vnus Episcopus: alioqui enim erunt eiusdè ciuitatis duo capita, quod est monstru. Respond. esse iuris diuini, vt Ecclesiæ Catholice vnica non præsit, nisi vnus summus Christi Vicarius Petri successor, ac proinde humana potestate vt loco citato docet Glossa fieri nõ potest, vt Ecclesiæ Catholice sint duo Summi Pastores: Christus enim vnus esse voluit, non duos, cum dixit: *Et super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam*, & alibi *Fiet vnum Ouis, & vnus Pastor.* Itè natura in corporibus vnum tantum caput constituit, atque præficit; & ideo naturaliter eiusdè corporis duo capita esse non possunt: at verò nec ius diuinum, nec naturale prohibent duos esse eiusdem ciuitatis Antistites Romani Pont. potestati subiectos. Sicut etiã quia ius diuinum, vel naturale non vetat duos esse in Ecclesia Catholicos Imperatores, qui sint ipsius in solidum Defensores, Custodes, & Patroni, Romani Pontificis auctoritate fieri potest, vt duo in Ecclesia Imperatores potestate pares creentur, vnus qui toti Orienti, alter qui Occidenti præsit; vt Glossa Archidia

N. A. E.
dia.
IV. V
II

Archidiaconus Panormitanus locis se praecitatis tradiderunt. Et haec omnia docuit Azorius *tom. 2. lib. 3. cap. 29. quast. 13.* quem postea sequutus est Gerunda *tom. 2. lib. 8. disp. 12. cap. 1. num. 3. & alij.*

3. Dico itaque, quod communiter duo Episcopi nunquam ad unam, eandemque Ecclesiam praefici possunt. Est communis, & Catholica sententia. Probatur tum perpetua in Ecclesia traditione ab Apostolis ducta, tum ex *cap. quoniam de Offic. Iudic. ordinarij*, ibi; [Prohibemus autem omnino, ne vna eademque Ciuitas, siue Diocesis duos Pontifices habeat, tanquam vnum corpus diuersa Capita quasi monstrum.] Ad quam doctrinam dilucidandam multos text. refert Gloss. verb. *Monstrum*. Insuper probatur 7. q. 1. quod autem ex nonnullis Concilijs ibi citatis Praeterea id patet ex Gregorio Magno Reg. *lib. 9. Epist. 4.* ad Anatorium, & August. *Epist. 148.* ad Valerium, relata *distinct. 40.* Ante omnia peto vbi secundum locum in Ecclesia Hipponen. apertis fatetur verbis, se habere. [Vis mihi facta est merito peccatorum meorum; nam quid aliud existimarem nescio, vt secundus locus gubernaculorum mihi traderetur, qui remum tenere non noueram, adde Glossam verb. gubernaculorum.] Nec obstat dicere Venetos habere Patriarcham simul; & Episcopum, ergo, &c. Fecere mentionem huius obediens Abb. *cit. & in capite quoniam de officio Ordinarij*, & in capite si Episcopus de Parochijs, & gloss. in illis *dist. 80. verb. singular*, asserente illum non esse Patriarcham Venetum, sed Grandensem. Verum his non obstantibus non nego cum Azorio, & alijs ex vrgentiissima causa posse Pontifices dispensate, ac duos praeficere vni Ecclesiae auctoritate, & potestate pares; Paris est, quia vnitas Pastoris singularum Ecclesiarum iuris est Canonici, in quo, vt saepe diximus, ex legitima causa Summus Pontifex dispensate potest, vt enim diuisio, Ecclesiarum, & Parochiarum iuris est Ecclesia addita. Caeterum cum e traditione Apostolica continuo vsu firmata hanc in Ecclesia Dei vnitatem semper esse seruatum dixerimus, & cum maxime ad singularum Ecclesiarum vnitatem, & Monachi cum regit vnitas Antistitum summopere faciat, merito assertum volumus, non absque vrgentiissima causa id fieri debere, cum agatur de re proximè accedente ad praescriptionem iuris naturalis diuini. Quamobrem etsi vt superiori assertionem indicauimus: Augustinus Valerij Episcopi pene vicarius fuisset, quod secundum ab illo in locum tenere fallis sit, vt cum Episcopi iura videretur exercere viuente Valerio modo iam dicto, fertur dixisse, si sciuisset Ecclesiae prohibitionem, nunquam hanc ipsam administrationem, Ecclesiae acceptauissem, sic Abb. in *cap. Quoniam, de Officio Ordinarij*. refert.

RESOL. LXXIV.

Quam potestatem accipiat Episcopus in Consecratione?

Et an verè Episcopus confirmatus ante Consecrationem & Sacerdotium possit concedere peccatorum condonationes, quas Indulgentias vocamus?

Et difficultas est, an talis Episcopus confirmatus possit de iure communi exequi ea, quae superius dicta sunt, antequam possessionem de Episcopatu acceperit? Ex part. 12. tract. 1. Rel. 74.

Quaeris non
plene sup.
contento in
hoc & seq. §.

§. 1. Longum esset de illa tractare, sed me breuiter expediam cum docto Patre Auerfa, nunc merito tertia vice Generali suae Religionis, is

itaque sic asserit tractatu de *Sacram. Ordinarij. quast. 1. sect. 1. 1.* [Locum ad Episcopum praecipue etiam praedat, regere, & gubernare populum, & Clerum sibi committum, & subiectum, ipsaque est verus Superior, & Praelatus, habens potestatem, & iurisdictionem in alios tanquam vere sibi subiectos. Quare habet auctoritatem praecipuam, & obligandi, atque transgressores peccandi, & puniendi: in rebus inquam, spiritualibus, & ad salutem animae ordinatis. Sub quo genere continetur potestas ferendi censuras, excommunicandi, interdicens, & suspendendi, ac subinde ab eisdem censuris absoluiendi; quae quidem est potestas ligandi, & soluendi in foro externo. Habet potestatem concedendi etiam Indulgentias ad certos dies, habet auctoritatem in causis matrimonialibus, & alijs Ecclesiasticis iudicandi, ac decidendi. Constituit Parochos, & dat eis iurisdictionem administrandi ea Sacramenta, quae a Sacerdotibus apta sunt conferri. Constituit Confessarios delegatos, datus eis iurisdictionem absoluiendi a peccatis, & approbans Regulares ad idem ministerium, ad quod nempe in Sacerdotibus non sufficere sola potestas Ordinis, etiam loquendo quoad validitatem. Hinc potest sibi reseruare certos casus non concedens Confessarijs delegatis, & auferens quoque Parochijs facultatem ab iis absoluiendi absque sua noua licentia speciali. Hanc Regimini potestatem hanc iurisdictionem in externo foro, potest Praelatus exercere etiam si non sit ordinatus Episcopus.] Et haec omnia Auerfa. Quae quidem ante illum obseruauerat Barth. Vgolinus de *potest. Episcop. cap. 2. §. 2. numero 2. cum seq. & Mainard. in disputat. de Iur. Episc. cap. 5. per totum.*

2. Sed notandum est hic quod Episcopus electus, & confirmatus, sed non adhuc consecratus licet, vt supra diximus, facere non possit, quae potest Episcopo consecratus, de iure tamen communi potest exercere ea, quae sunt iurisdictionis, non quae Ordinis. Vnde potest excommunicare, suspendere, interdicere, visitare, corrigere, punire, Synodum conuocare, Beneficia conferre, Ecclesias minores coniungere, & annexere, diuidere, voti & iurifurandi vincula soluere, constitutiones ponere, causas audire, & cognoscere, quorumdam peccatorum absolutiones libi reseruare. Nam ex *cap. Transmissam, &c. Notis, &c. Qualliter cap. nihil est de elect. & cap. Inter corporalia de translat.* aperte colligitur Episcopum canonice confirmatum potestatem iurisdictionis, non Ordinis nancisci, quod, vt ait Panormitanus in *cap. Inter Corporalia de translat.* locum habet in Episcopo electo, & confirmato; quamuis Sacerdos nondum sit, nihil enim impedit quominus in eo qui Presbyter non est, sit Episcopalis iurisdictionis potestas.

3. An verò Episcopus confirmatus ante consecrationem, & sacerdotium possit concedere peccatorum condonationes, quas indulgentias vocamus? Respondet cum Sancto Thoma in *4. distinct. 20. quastione 7. art. 3. & quast. 4. art. 2.* quem etiam Panormitanus in *cap. suffragan. num. 7. de elect. & Calderin. in cap. mendicibus, de excess. Praelat.* sequuntur posse quoniam haec potestas non est Ordinis, sed iurisdictionis nam per huiusmodi condonationes peccatorum non confertur Sacramentum, sed ex Ecclesiae thesauro, qui Christi Domini, & Sanctorum meritis constat bona impartiunt nobis, quibus poena peccatorum remittuntur.

4. Verum difficultas est, an talis Episcopus confirmatus possit de iure communi exequi ea, quae superius dicta sunt, antequam possessionem de Episcopatu acceperit: Hanc quaestionem tractauit Panormitanus in *cap. Transmissam de elect. num. 3.* vbi refert duas sententias